

Til: AVDELINGSSTYRET

Fra: DEKAN

Saksframlegg ved: kkl

Dato: 08.04.05

**A 15/05 *Presentasjon: Allmennlærerutdanning med uteskoleprofil, helse, miljø og
entreprenørskap - 1 drøfting***

Vedlegg:

- Notat fra seksjonsleder Greta L. Jagtøien.
- Notat/evaluering fra Høgskolen i Hedemark, jfr. nettadressen:
http://fulltekst.bibsys.no/hihm/notat/2005/01/not01_2005.pdf

Bakgrunn for saken:

Søknad fra faglærere fra kroppsøving, natur, samfunn og miljø, heimkunnskap og entreprenørskap om å sette i gang et forsøk med en allmennlærerlinje med uteskoleprofil og vekt på helse, miljø og entreprenørskap. Det vil si at studenter som velger å starte på denne linja er bundet til valg av fag/studier innenfor en ramme i 3. og 4. studieår.

Ledergruppen har lest igjennom notatet og fastslår at dette er en viktig prinsipiell sak. Følgende videre saksgang er foreslått:

Notatet forelegges avdelingsstyret 20.04.05 og tas videre med som sak på felles strategiseminar for ledergruppen og avdelingsstyret.

forslag til vedtak:

Saken drøftet

VEDLEGG A 15/05**Høgskolen i Sør-Trøndelag**

Rotvoll 11.03.05

Avdeling for lærer- og tolkeutdanning

Kroppsøving v. førstelektor Greta Langlo Jagtøien

Natur, samfunn og miljø : v. førsteamanuensis Trond Arnesen

Heimkunnskap: v. høgskolelektor Gerd Tomter Løvaas

Entreprenørskap: v. høgskolelektor Marit Moen

Til Avdelingsstyret ved HiSTALT**Søknad om igangsetting av forsøk med ny linje i allmennlærerutdanninga ved HiSTALT høsten 2006: Allmennlærerutdanning med uteskoleprofil og vekt på helse, miljø og entreprenørskap.**

Faglærere fra fagstudiene Kroppsøving, Natur, samfunn, miljø, Heimkunnskap og Entreprenørskap søker med dette om å sette i gang med forsøk med ei Allmennlærerlinje med uteskoleprofil og vekt på helse, miljø og entreprenørskap. Det vil si at studenter som velger å starte på denne linja er bundet til valg av fag/studier innenfor en ramme i 3. og 4. studieår.

Søknaden tar utgangspunkt i de signalene som blant annet ligger i Kvalitetsreformen Kunnskapsløftet, Kompetanse for utvikling og i Handlingsplan for fysisk aktivitet og er inspirert av ei lignende linje som nå gjennomføres på Høgskolen i Hedmark med meget god evaluering så langt. Samtidig mener vi at HiSTALT har et godt utgangspunkt for å utvikle ei lignende linje i de fag og fagområdene som står bak denne søknaden. Disse fag og fagområder representerer fag som akkurat nå er lite prioritert og ikke representert i de to første obligatoriske årene i lærerutdanning. Gjennom ei slik linje vil vi sikre at framtidige lærere får kompetanse innenfor sentrale fag i grunnskolen, i uteskoledidaktikk og innenfor helsefremmende arbeid. I tillegg får fagpersonalet i lærerutdanninga ved HiST muligheter til konstruktivt samarbeid og spennende utfordringer i oppbygging og utvikling av fagtilbud som er brennende aktuelt i dagens skole og samfunn. I tillegg kan det etter hvert være aktuelt å åpne for å velge 30 eller 60 studiepoeng i den nye avdelingsovergrepene studieenhet i Helsefremmende arbeid for barn og unge som er under utarbeiding i Partnerskap for Folkehelse. I denne enheten er lærerutdanninga representert med faglige innspill fra kroppsøving og heimkunnskap.

Hvorfor ei slik linje i Allmennlærerutdanning ?

I forbindelse med St. melding nr. 30 (2003-2004) Kultur for læring, jfr. Innst. S nr.268 (2003-2004) sluttet Stortinget seg til en rekke forslag som samlet kan bidra til å gjøre grunnopplæringen i bedre stand til å møte kunnskapssamfunnets utfordringer. Dette skal nå realiseres med en ny omfattende reform av hele grunnopplæringen : Kunnskapsløftet.

Høsten 2006 blir det innført nye læreplaner på grunnskolen 1.- 9. trinn. I forbindelse med innføring av nye læreplaner.

Læringsplakaten med 11 grunnleggende forpliktelser skal gjelde for alle skoler sammen med Læreplanens generelle del og læreplanene for alle fag. Det er mange endringer som framheves i *Dette er kunnskapsløftet. Kultur for læring*(UFD Rundskriv F-13/04) I denne sammenheng vil vi framheve: "Skolene skal legge til rette for økt fysisk aktivitet for alle elever og til å bevisstgjøre om ernæring og kosthold." (UFD Rundskriv F-13/04 s. 6)

UFD Rundskriv F-13/04 s. 10 sier videre at realisering av innholdet i reformen krever kompetanseutvikling for det pedagogiske personalet i grunnskolen. Prioriterte områder i strategien er

- Kompetanseutvikling for ledelsen av den enkelte skole og lærebedrift
- Reformrelatert kompetanseutvikling for det pedagogisk personalet i grunnopplæringen og utvikling av kultur for læring i den enkelte skole og lærebedrift-
- **skolen som lærende organisasjon**
- nye læreplaner
- 2. fremmedskpråk
- **fysisk aktivitet**
- utdannings- og yrkesrådgivning

Læringsplakatens pkt. 2., 6. og 9. understreker stimulering av lærelyst, nysgjerrighet, utholdenhet/ tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter/ sikring av at fysisk, psykososialt læringsmiljø fremmer helse, trivsel og læring.

I *Kompetanse for utvikling – Strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen 2005 – 2008 s. 9*, blir fysisk aktivitet satt opp som et prioritert område når det gjelder kompetanseutvikling.

Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009 Sammen for fysisk aktivitet påpeker at nye læreplaner må legge vekt på sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse i de fagene det er hensiktsmessig (s. 39). Det vises også til at timetallet i kroppsøving på barnetrinnet er foreslått økt fra 494 til 637 timer.

Handlingsplanen(s. 40) sier videre:

”Kompetanseutviklingen vil omfatte både generell etterutdanning for alle tilsatte og formell videreutdanning for kroppsøvingslærere og andre lærere. Det blir også viktig å se på undervisningen i fysisk aktivitet i grunnutdanningen til lærere.”

Forebygging og behandling av overvekt/fedme i helsetjenesten, Rapport 15-1150, setter fokus på misforholdet mellom energiinntak og fysisk aktivitet i befolkningen. Rapporten har forslag til forebyggende og behandlende tiltak blant barn og unge.

Ungkost 2000, Landsomfattende kostholdsundersøkelse blant elever i 4. og 8. klasse i Norge viser

- at hver fjerde ungdomsskoleelev har ikke med seg matpakke hjemmefra. Andelen er høyere enn for få år tilbake.
- Erfaringer viser at sultne skoleelever er mer urolige og ukonsentrerte, noe som går utover læringsmiljøet i klassen. Skolemåltidet kan også være et element i arbeidet for å forebygge problematferd og mobbing.”

St.meld. Nr. 16 (2002-2003), Resept for et sunnere Norge, Folkehelsepolitikken(kap.4) påpeker at mat og spisevaner er en viktig del av vår kultur og har stor betydning for riktig ernæring og for sosialt, mentalt og fysisk velvære. Mange barn og unge i Norge har et godt kosthold, spesielt gjelder dette i barneårene. Vi ser imidlertid urovekkende trender og sentralt virkemiddel i politikken for et sunt kosthold blant barn og unge, er at skole og barnehage fremmer et sunt mattilbud.

TMMS og PISA undersøkelsene viser ikke spesielt oppmuntrende resultater for Norge.

TMMS viser blant annet at det er mindre eksperimentell undervisning i Norge enn gjennomsnittet internasjonalt. Dette taler for at lærerutdanninga bør gi studenter større grad av feltundervisning i natur-

og miljøfag slik at de får mer egenerfaring med eksperimentell undervisning både ute og inne.

PISA-undersøkelsen får fram:

- Norske elever skårer svakere enn sist på alle de emnene der vi kan sammenlikne. Størst tilbakegang i naturfag.
- Store kjønnsforskjeller i lesing, og de har økt. Det skyldes hovedsakelig at guttene er blitt enda svakere
- Norske elever rapporterer om mindre vektlegging av læringsstrategier når de arbeider med matematikk, enn gjennomsnittet i OECD
- Både elever og rektorer beskriver et mer problematisk arbeidsmiljø i vårt land enn i alle andre OECD-land.

Dette er resultater som taler for at en bør utnytte de erfaringer en har med Uteskoledidaktikk og arbeide med nye innfallsvinkler i undervisning i alle fag. Når det gjelder kjønnsforskjeller så er det vel kjent gjennom lang tid at gutter modnes senere enn jenter i samordning av høyre og venstre hjernehalvdel. Dette påvirker modningen både fysisk og psykisk. Dette gjør seg blant annet gjeldende i at flere gutter enn jenter har en fysisk aktiv uttryksmåte og væremåte som krever handling og opplevelser i all undervisning. Dermed er en også inne på hvordan en bedre kan utnytte kunnskap om læringsstrategier gjennom å legge opp til mer handlingsretta undervisning.

I ei allmennlærerutdanning med vekt på uteskole, helse, miljø og entreprenørskap kan en ta utgangspunkt i naturlige og meningsfylte aktiviteter og handlingsretta oppgaver som vil være gode virkemidler også for utvikling av forståelse for de grunnleggende ferdighetene:

- å kunne uttrykke seg muntlig
- å kunne lese
- å kunne regne
- å kunne uttrykke seg skriftlig
- å kunne bruke digitale verktøy

HiST har i 2004 gått inn i en forpliktende avtale med Program Partnerskap for folkehelse i Sør-Trøndelag og er i denne sammenheng i gang med å utvikle et avdelingsovergripende tverrfaglig studium på 60 st.p med foreløpig tittel: Helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge. Ei linje i allmennlærer som blant annet vektlegger helse og miljø, vil understreke og forsterke dette partnerskapsarbeidet.

Ei allmennlærerutdanning med uteskoleprofil og vekt på helse, miljø og entreprenørskap skal gi kompetanse på viktige områder i framtidas skole. En profil med uteskole og uteskoledidaktikk i ulike fag vil gi et solid grunnlag for å undervise i sentrale skolefag. Den vil også gi kompetanse til å drive en variert og spennende undervisning som elevene vil trives med slik at også arbeidsmiljøet i norsk skole kan forbedres.

Studentene skal lære å undervise utenfor klasserommet - i både naturmiljø og bymiljø hvor barn kan være fysisk aktive samtidig som de arbeider med skolefag. Da driver en også et helsefremmende og miljørettet arbeid blant barn og unge. Dette vil bli attraktive lærere i norsk skole. Samfunnet har behov for fagpersoner med helse- og miljøfaglig kompetanse i skolen.

Hvordan vil ei slik linje se ut?

De to første studieårene består av de obligatoriske fagene i allmennlærerutdanninga: pedagogikk, norsk, matematikk grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring, samt kristendoms-, religions- og livssynskunnskap.

De siste årene av utdanninga arbeider vi med helse- og miljøfaglige emner med utgangspunkt i fagene [natur](#), samfunn og miljø, [kroppsøving og friluftsliv](#), [heimkunnskap](#), entreprenørskap. Ulike læringsstrategier, [opplevelser, aktiviteter og fellesskap skal være i sentrum](#) sammen med faglig fordypning.

I arbeidet med fagene skal det legges vekt på varierte arbeidsformer, og læringsarenaer utenfor skolen blir tatt i bruk. Aktiviteter og opplevelser i natur og samfunn vil være en viktig del av undervisningen. Forelesninger, seminarer, IKT-støttet undervisning og problembasert læring vil også bidra til studentenes muligheter til å utforske og utnytte alle sider av seg selv i utdanningen.

Studentene på denne linja kan bygge opp sin kompetanse ved å velge:
to enheter på 30 studiepoeng og en på 60 studiepoeng, eller fire enheter på 30 studiepoeng
Eksisterende studieplaner som er aktuelle på grunn av innhold vinklet mot helse og miljø og utefaglig tilknytning er:

Uteskole (30 st.p)

NSM (Natur, samfunn og miljø) (30 stp)

Kroppsøving (30stp + 30 stp)

Heimkunnskap (Kost og helse) (30stp + 30 stp)

Entreprenørskap (30stp)

Det kan også være aktuelt å bygge ut NSM til et 60-st.p.-tilbud

For faglærergruppa:
Greta Langlo Jagtøien